

РІШЕННЯ № 149

Про звернення до Верховної Ради України щодо проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо уточнення переліку суб'єктів декларування для цілей фінансового контролю (реєстр. № 3602)

«16-17» листопада 2022 року

м. Мукачєво

Рада адвокатів України, заслухавши Голову Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Вилкова С.В. з приводу віднесення членів кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури регіонів та Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури до кола осіб, які прирівнюються до уповноважених осіб на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зазначає наступне.

02 жовтня 2019 року Президентом України, як ініціатором законопроекту до Верховної Ради України було подано Проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції № 140-ІХ.

Відповідно до пояснювальної записки до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції» (далі за текстом – Закон № 140-ХІ) необхідність розробки законопроекту викликана насамперед неефективною роботою Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) і потребою подальшого вдосконалення законодавчого регулювання його діяльності.

Проект Закону розроблено з метою зниження рівня корупції та підвищення суспільної довіри до антикорупційних органів шляхом вдосконалення інституційного механізму запобігання корупції.

Також, проектом Закону пропонується вдосконалити механізм фінансового контролю та усунути інші недоліки, що містяться в Законі України «Про запобігання корупції», зокрема, внести зміни на виконання рішення Конституційного Суду України від 06 червня 2019 року № 3-р/2019 у справі за

конституційними поданнями Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та 65 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5 частини першої статті 3, абзацу третього частини третьої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції», пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей фінансового контролю окремих категорій посадових осіб».

Ці зміни виключають з кола суб'єктів декларування представників громадськості, інших осіб, які не здійснюють функції держави або місцевого самоврядування та поширення на яких заходів фінансового контролю є надмірним та необґрунтованим втручанням у їхні права, суперечить принципам верховенства права та демократичного урядування.

18 жовтня 2019 року набрав чинності Закон № 140-XI, яким внесено зміни до основного Закону України «Про запобігання корупції».

Після внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції», стаття 3 (суб'єкти, на яких поширюється дія вказаного закону) деталізована та підпункт «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону вказує, що особами, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування є: представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, *інші особи, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій*, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу», Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», *інших законів* (крім іноземців-нерезидентів, які входять до складу таких комісій), Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», і при цьому не є особами, зазначеними у пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої цієї статті.

Скориставшись правовою невизначеністю антикорупційного законодавства та всупереч раніше наданим самим Національним агентством роз'ясненням (вих. № 45-08/5374/20 від 17.02.2020) до адвокатів – членів дисциплінарних палат та ВКДКА були направлені листи від Національного агентства за підписом керівника юридичного управління з вимогою подати е-декларації.

Відповідно до ст. 45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» Національна асоціація адвокатів України об'єднує в собі усіх адвокатів України та утворена з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування. НААУ є юридичною особою та діє через

організаційні форми адвокатського самоврядування, передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Радою адвокатів України у рішеннях № 30 та 31 від 31 березня 2021 року вказувалось на те, що розширене тлумачення Закону України «Про запобігання корупції» в частині віднесення Голови, членів кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Голови та членів Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури до суб'єктів, визначених підпунктом «в» пункту 2 частини першої статті 3 вказаного Закону, суперечить принципу правової визначеності, який є складовою принципу верховенства права та може розцінюватися як втручання в роботу недержавних професійних самоврядних організацій.

Усунення невизначеності обов'язків членів органів адвокатського самоврядування стосовно заповнення та подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та множинного трактування положень Закону України «Про запобігання корупції» забезпечує однакове застосування норм Закону щодо кола осіб, на яких не поширюються вимоги фінансового контролю.

05 березня 2021 року Верховною Радою України прийнято за основу проект Закону про внесення змін до частини п'ятої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» щодо усунення невизначеності обов'язків членів органів адвокатського самоврядування стосовно заповнення та подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (реєстраційний № 3602), із скороченням терміну підготовки до другого читання.

Як зазначено в Пояснювальній записці, розробка даного законопроекту зумовлена необхідністю усунення множинного трактування положень Закону України «Про запобігання корупції» з метою забезпечення однакового застосування норм Закону щодо кола осіб, на яких не поширюються вимоги фінансового контролю, та усунення невизначеності обов'язків членів органів адвокатського самоврядування щодо заповнення та подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

16 березня 2021 року Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики розглянув на своєму засіданні зауваження та пропозиції, що надійшли від суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту Закону України про внесення змін до частини п'ятої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» щодо усунення невизначеності обов'язків членів органів адвокатського самоврядування стосовно заповнення та подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого

самоврядування (реєстр. № 3602), прийнятого Верховною Радою України 05 березня 2021 року (Постанова Верховної Ради України № 1330-IX) за основу із скороченням строку його підготовки до другого читання.

Відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про порядок денний восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 06 вересня 2022 року № 2557-IX законопроект № 3602 включено до Порядку денного восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Розгляд даного питання є вкрай важливим для адвокатського самоврядування, оскільки розширене тлумачення Закону України «Про запобігання корупції» в частині віднесення Голови, членів кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Голови та членів Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури до суб'єктів, визначених підпунктом «в» пункту 2 частини першої статті 3 зазначеного Закону, суперечить принципу правової визначеності, який є складовою принципу верховенства права та може розцінюватися як втручання в роботу недержавних професійних самоврядних організацій.

Рада адвокатів України згодна з позицією, що дія розділу VII Закону України «Про запобігання корупції» не поширюється на осіб, які входять до складу конкурсних, кваліфікаційних, дисциплінарних, атестаційних комісій недержавних організацій професійного самоврядування (саморегулювання), і при цьому не є особами, зазначеними у пункті 1, підпунктах «а», «в» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону.

Реалізація принципу незалежності адвокатури, а отже і органів адвокатського самоврядування, полягає насамперед у відособленості від держави та її законодавчої і виконавчої гілок влади, самостійному вирішенні питань діяльності адвокатури без зовнішнього втручання.

З огляду на вищевикладене, Рада адвокатів України, врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись статтею 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Доручити Голові Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України Ізовітовій Л.П. направити звернення до Верховної Ради України з проханням розглянути на найближчому пленарному засіданні восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо уточнення переліку суб'єктів декларування для цілей фінансового контролю (реєстр. № 3602).

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**

2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити
Голову Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури
Вилкова С.В.

Голова Ради адвокатів України

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

І.В. Колесников

